

Leren voor het leven

De synagoge is voor de meesten een bekend begrip, maar wat er zich afspeelt in zo'n joods bedehuis zal niet iedereen bekend zijn. Een 'avondje synagoge' met Marlien Groeneveld – voorzitter van de Liberaal-Joodse Gemeente (LJG) Brabant als gastvrouw - maakt al snel duidelijk, dat het niet alleen gaat om gebed.

Sjoel

Het woord *synagoge* is Grieks voor 'samenkomst', 'bijeenkomst'. In dit opzicht verschilt het woord niet zo veel van een ander Grieks woord, *ecclesia*, dat 'bijeengeroepen' betekent en waaruit ons latere begrip kerk (in het Frans *église*) is gegroeid.

Hoewel het lezen van de Tora (de eerste vijf boeken van Mozes) een belangrijke plaats inneemt in de synagogedienst, is de synagoge niet alleen een plaats van gebed. Ze is met name ook een plek waar geleerd wordt (in de joodse traditie *lernen* genoemd: het zich eigen maken van Gods Woord, wet en wijsheid. Vandaar dat de synagoge in het Jiddisch *sjoel* ('school') is gaan heten. Daarnaast dient de synagoge als een sociale ontmoetingsplaats van de joodse gemeente, waar men samenkomt voor alle religieuze en andere feest- en gedenkdagen.

Regionale functie

De Tilburgse synagoge aan de Willem II straat is de thuishaven van de Liberaal-Joodse Gemeente Brabant. 'Brabant' dient dan wel ruim te worden gezien, want het gebied strekt zich uit van Middelburg tot Maastricht. Gemeenteleden moeten dan ook voor het bijwonen van een dienst of feest soms wel meer dan 250 kilometer reizen... De synagoge was oorspronkelijk het gebedshuis van de Orthodoxe Joodse Gemeente, is thans dus in gebruik door de LJG en vervult daarmee een regionale functie. De architectuur van het gebouw is eenvoudig, maar wel uniek: de Mozarabische of Spaans-Moorse stijl geeft het gebouw toch een bijzonder karakter.

Vrolijk en praktisch

Bijna twee uur lang vertelt Marlien Groeneveld enthousiast over de joodse feesten en het joodse leven, dat wordt gekenmerkt door een sterke identiteit. Nog meer dan een van de vijf grootste wereldgodsdiensten is het jodendom, zo blijkt, een manier van leven. Een levenswijze met als in het oog springende kenmerken: vrolijk en praktisch. Vrolijk omdat het joodse jaar eigenlijk bestaat uit een aaneenschakeling van een groot aantal feesten, waar goed eten en drinken – met symbolische herinneringen aan het verleden – een belangrijke plaats innemen. Praktisch, omdat het leven altijd boven de leer wordt gesteld: je moet geen 'last' hebben van religie. Een voorbeeld: in de synagoge staan drie prachtige Tora-rollen. Waarom drie? Wel, als je uit het eind van de rol moet lezen is het natuurlijk niet handig om die rol telkens helemaal te moeten af- en oprollen. Zo ook met het begin en het midden. Daarom drie rollen, elk tot op ongeveer de juiste plek opgerold. Ander voorbeeld: nog altijd worden joodse jongetjes binnen acht dagen na de geboorte in de synagoge besneden. Maar de joodse arts doet dat alleen wanneer hij het jongetje van te voren gezien heeft, in blakende gezondheid. Maar even met je pasgeborene van Maastricht naar Tilburg reizen is niet altijd een optie. Vandaar dat een babyfotootje met het Internet wordt verstuurd!

Vriendenkring

Hoewel niet groot in aantal, geeft de LJG op eigentijdse wijze vorm aan haar geloof, participeert ze in interreligieuze samenwerking en zet ze zich naar best vermogen in voor de samenleving. Wie op de hoogte wil blijven van de activiteiten en evenementen in de Tilburgse joodse synagoge: er is een Vriendenkring opgericht die enkele malen per jaar bij elkaar komt om geïnformeerd te worden over joodse kunst, cultuur en religie. Contactadres: Tempelhofstraat 24, 5042 TM Tilburg.